

[Domov](#) » [Ljudje](#) » Kako praznujejo novo leto po svetu? <http://www.lady.si/index.php>

Kako praznujejo novo leto po svetu?

četrtek, 17. december 2009

Foto: arhiv sogovornikov

Iran

Franc Lehnart je v Iranu poslovno že 25 let. Petnajst let je živel v Teheranu, zadnjih deset let pa je z družino v Sloveniji, kjer pomagam našim podjetjem pri nastopu na iranskem trgu. O Iranu je napisal tudi sedem knjig, torej ve o tej državi (in različnih praznovanjih) zares veliko: »V Iranu se piše leto 1388. Novo leto ali nourooz, kot se imenuje, je tradicionalni iranski praznik v perzijskem koledarju in se začne na pomladno enakonočje, hkrati z naznanilom prihoda pomladi. Ime izhaja iz perzijsčine nau (no) - nov + ruz (rooz) - dan. Nourooz praznujejo že več kot 3000 let in je globoko zakoreninjen v tradiciji zoroastrskega verstva. Ta praznik praznujejo v Iranu, Turčiji, Iraku, Afganistanu, Indiji, Pakistanu, Turkmeniji, Tadžikistanu, Uzbekistanu, Azerbajdžanu in drugih predelih Srednje Azije. Čeprav je perzijski koledar zelo natančen glede trenutka nastopa novega leta, nourooz po opredelitvi nastopi prvi koledarski dan leta ne glede na to, kdaj se zares začne novo leto. V nekaterih letih lahko novo leto nastopi pred polnočjo prvega koledarskega dneva, vendar se koledar začne šteti ob 00:00 in tistih 24 ur predstavlja nauruz. Iranci, ki praznujejo nourooz, ponavadi spremljajo natančni trenutek nastopa novega leta.

Pri perzijskih astronomih je nourooz predstavljal tudi pomladišče in so zato temu dogodku tudi posvečali veliko pozornost. Že v 11. stoletju so ugotovili, da se je zaradi precesije Zemljine vrtilne osi pomladišče premikalo po ekliptiki in je nastajala razlika v dnevih. Tako so uvideli, da je bilo treba prestaviti nourooz v zodiakalno ozvezdje Oвна. Podobno dnevno razliko je pozneje v 1582 popravil tudi gregorijanski koledar v zahodnem svetu.

Prvo naznanilo, da je novo leto blizu, je zadnja sreda v starem letu ali tako imenovana Char-Shambe-Suri. Tudi ta praznik izhaja iz časov Zoroastianstva in ga sedanja ureditev vedno znova prepoveduje, a je praznik živ. Zadnjo sredo pred iztekom starega leta se na predvečer zberejo skupine ljudi in na ulicah, dvoriščih in poljanah zakurijo ogenj, čez katerega nato skačejo. V temelju pomeni ta ritual proslavljanje zmagoslavja svetlobe (dobrega) nad temo (slabim). Gre za simboliko, v kateri naj bi ogenj vzel slabo, bolezen in bolečino, dal pa zdravje in zadovoljstvo v prihodnjem letu. Praznovanje novega leta v Iranu je velik dogodek za družino. Stanovanje ali hiša se temeljito očisti. Cvetje je povsod po stanovanju in predstavlja čudovito praznično dekoracijo. Med pomembnejšimi pripravami na prihod novega leta je vsekakor ureditev mize ali, kot to imenujejo Iranci, haft seen! Na mizi mora biti sedem elementov, ki se v Farsi začenjajo na črko S. Vsak ta element ima svoj pomen, vsi skupaj pa veliko želja, sreče in zadovoljstva. Sedem elementov, ki morajo biti gotovo na mizi, so:

sabzeh – to so različna zelišča, ki simbolizirajo ponovno rojstvo

samanu – nekakšna sladica iz kuhanih pšeničnih kalčkov in simbolizira uspešnost

senjed – posušena semena, ki simbolizirajo ljubezen

sīb – jabolko, ki simbolizira lepoto

somaq – barvilo, simbolizira barvo sončnega vzhoda

serkeh – kis, simbolizira leta in potrpežljivost

sir – česen, ki simbolizira trdno zdravje

Ob teh elementih je mogoče na mizi opaziti še:

Sonbol – roža hiacinta v različnih barvah

Sekkeh – kovanci, ki predstavljajo blaginjo v novem letu

Aajeel – posušeni oreščki in rozine

sveče – razsvetljenost in sreča (pogosto v svečnikih, porabljenih pri poroki)
ogledalo – čistost in iskrenost (pogosto enako, kot je bilo na mizi ob poročnem obredu)
barvana jajca, včasih eno jajce na enega člana družine – plodnost
posoda z zlato ribico – življenje v življenju
sveta knjiga ali knjiga poezije Hafez

Tradicija je, da se člani družine medsebojno obdarijo z oblačili, zlatom ali podobnimi darili. Nekako je že samoumevno, da naj bi na ta dan oblekli nova oblačila. Posebnost praznovanja novega leta je tudi v tem, da na predvečer izteka starega in pričakovanja novega leta večinoma praznuje družina sama v najožjem pomenu. Gosti niso najbolj zaželeni, saj, kot pravijo sami, prinašajo le nesrečo. Po televiziji in radiu predvajajo program, primeren času, veliko je tudi branja Korana, molitve in govorov raznih verskih mogotcev. Na ta dan se v veliko domovih pripravi večerja. Navada je, da vedno starši obdarijo otroke, pri bratih in sestrah pa vedno mlajši brat ali sestra obdari starejšega. Takoj po oznanilu novega leta si voščijo eidit Mobarak, nato začnejo odpirati darila, si zaželijo srečo, zdravje in zadovoljstvo v novem letu, nekako podobno kot v Sloveniji. Za tem je na vrsti obisk pri najdražjih sorodnikih, prijateljih, znancih in slavje vse do zgodnjih jutranjih ur. Skupine se že prej dogovorijo, kje se bodo dobile, in to je dan, ko pozabijo na vse težave in si ob prijetni glasbi, hrani in druženju pričarajo najboljše, kar je mogoče. Na mizah se znajde veliko tradicionalne iranske hrane, ki je na ta dan še posebno slastna in bogata. Te si brez riža skoraj ni mogoče predstavljati. Riž, ki je vrhunske kakovosti, po navadi Basmati, se kuha na poseben iranski način in je osnova jedi, kot dodatek k njemu pa se lahko postrežejo:

- Različne zelenjavne omake (khoresht), ghormeh sabzi, sabzi polo, gheymeh, karafs.
- Meso (chelo kebab, kobideh, bargh)
- Ribe in ribji izdelki
- Na rižu ne sme manjkati žafran, ki riž lepo obarva.
- Veliko sveže zelenjave in sadja
- Seveda na ta dan ne manjka na mizi sladice in tradicionalnega iranskega čaja.

Proslavljanje novega leta bi časovno razdelil na nekaj delov, in sicer:

1. Priprava bivalnega prostora (čiščenje, okraševanje s cvetjem, haft seen)
2. Kupovanje daril in vznemirjenje pred novim letom
3. Praznovanje Char-Shambe-Suri
4. Pričakovanje novega leta v strogo ožji družini
5. Obdaritev družinskih članov, lepe želje in večerja
6. Obisk sorodnikov, prijateljev in znancev ter obdaritev
7. Dan, dva počitka, nato izleti v naravo, ki se pravkar prebujata.
8. To so dnevi družine, druženja s prijatelji in tistimi, ki so si blizu.
9. Trinajsti dan po novem letu je dan sizde bedar, ko se družine odpravijo v naravo, dan preživijo na prostem in nekako sklenejo novoletne praznike.

Franc Lehnart z ženo Mehri Hemati.